

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De q[ui]nta specie luxurie: vic[us] de Jncestu. Sermo. LXXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De Incestu.

sine fecundia: ubi agere scit. et si fas est dicere et
si hac citare: quod viri si adulteri et bestias habent uxores: quod nec audiunt maritos (sicut licet possent)
arguerem: minat vir more: minat mala mala. et
ita infamia ut et dicere audeat se posse facere
quod vellet: quod ipse sit vir et recor. non attendat tales
ea quod dixi: quod vice vir et mulier ad paria iudicantur:
huius ad fidem frater. Sed doledum est quod sepe maiores
citat hec sciunt et sustinunt. ita non mire: quod
si aduersa: si pectora: si dana: si dana: et eos pergit.

Z **E**x accusatio nis peccat mulier quam vir. vice propter mala quod inde
ce mulier sequitur. v. s. f. **S**equitur enim quoniam occisio
guis pecoris plus: ipeditio pectorum. peuaratio aborsus: aggredi
cat quam vir.
Tertio dicitur est quod ex accidere bini pergit et quod
Ex accusatio nis peccat mulier quam vir. vice propter mala quod inde
ce mulier sequitur. v. s. f. **S**equitur enim quoniam occisio
guis pecoris plus: ipeditio pectorum. peuaratio aborsus: aggredi
cat quam vir.
uario filiorum legitiorum in hereditate eis debita: quod
solidi filii legitimi debet. ut huius ex filiis sine legi
ti. i.e. transmissio. de s. lxxviii. **M** Ecce quae mala
venit ex adulterio. id est ipsum esse que pcam.
Vna et genitales adulterium qui pcam. Lex enim
romanoz fuit usque ad epo Theodosij imperato
ris christiani: adulterium ppetuo antro clausaz ma
nerer ea ut scorto lenones viri poterant. Sed
Theodosij imperator hoc penam in alia comunitate
vit. Uidetur enim Theodosij malum esse et huius deo
et adulteria fuit cogere ad peccatum uictoria. Nam
quibus peccato morem qui offendit deos. quod accedere
debet isti quod ad lupanaria quoniam menses delinqun
tes trahi pmitunt. Hoc ergo quibus intelligere per quod
grande malum sit adulterium. Rogemus ergo deo ut a
tacito malo nos custodiatur: ut pure sibi fuerint
vires eternae et sequi valeamus. Amem.

C De quae specie luxurie: vice de Incestu.
Sermo. LXXXII.

O Minus homo ad
proximam sanguinem sui non accedit: vere
ueler turpitudinem eius. **L**eui. xviiij.
In precedenti fomone auditum quod adulterium sit quam
ue pcam ex plido causas. Quae etiam mala sequentur ex
adulterio: quod quod merito horredum est. An et vir ad
ulterias qui pcam peccat quam mulier: aut ecouerso.
Nunc quoniam in pcam ser. dicere incedo de incestu: quam
tum malum et quam horredum sit. Pro gloria Ave. Omnis
homo ad patrem sanguinem suum non accedit. Et vbi s. **P**re
missis illis quod dixi de incestu ser. lxxvi. **S** vice
quod sit et quod in multis amittatur. Nunc videndum erit ob
his ex quo huius pcam reddidit abominabile et deceptabile.
Pro quo non accedit quod incestus abominabilis sive
deceptabilis ostendit ex plido siue ppter plura.

Ex natura

Incestus ostendit ex fictione poetica

dicit deceptabilis ex scriptura diuina.

Ex prohibitione ecclesiastica.

Primo incestus ostendit abominabilis et horredum est nam
nam incestus quod bruta animalia horret: et prius
menses iungi cauerat. sic huius ostendit Aristoteles in libro de anima
libo p duo exempla. **P**rimo de camelis dicit quod camelus
sup menses non ascendet. quod probat talis exemplo. **D**u
camelus sed veneris viri vellet: custos camelorum
caput menses ei operuit: et sic camelus non estimans

et in membra sua: sup ea ascendet et ea coguit. **E**t ac
postea illa discooperit videt: et cum quod sinet fuerat
coguit. mox furibundus mordens custodem eamque huius
facinus fugit et fugientem eu inficit. **S**ecundum excep
plu ibide narratur dicitur quod apud scripturas eam gnosia
fuit: quod valde gnosos eam genuit. Rex autem scriptura
ruz cupiens huius optimum equum: iussit ad equum ad
ducere equum filium suum. quod mites cogitare renuit
et ad cooptam iugantur ascendit. quod cum postea domi
nata cooptare fugit et seipsum per precipia piecit. In
quod utique ostendit quod deceptabilis sit quoniam horribilis
sanguinitate aut affinitate inerat: ex quo nam in bru
tis talis inunctionem abhorret. **S**ecundum ostendit in
cestus est horredum ex fictione poetica. **U**nus Duidius fabula
est. **M**ercurius. finge quod cynara filia pulcherrimam melum est
habuit noite mirra. quod ipsum incestu so amore dilectum est
sit. Et ipso cybibus ardenti desiderio scriptum obtinenda
poterat. **H**uius fideliter timuit: et quod licet eet filia pri
mogeniti secundum disputauit. ostendit quod vacca pri
mogeniti: et caper capre: autis aut. Et quod est in quodam genere
huius soler suari. Et postea dicitur malum est lex quod pri
mogenitus pcam. **U**nus autem Felices quibus ista licet huic
malitiae cura dedit leges. Et quod nam reliqui iuri
da iura negantur. **S**extus enim est feruntur: in quod est nato
genitrix: et nata parens inungit. Et piecas geminas
et crescit amore. **N**on miserabilius nasci potest illuc.
Quia igitur amore paterno insaniuntur: huius a pte
accidere non potest: pcamque se suspicere vole
luit. quod dum nimirum ipso cooperante: prius quam pulchra
puella sibi tradenda suggesta: quoniam ab eo videri
nolle. Et sic pcam filia coiugata sibi adiuxit.
quoniam est ipse regit. **Q**uod dum prius coguntur pcam facit turpi
tudine insaniuntur: et euagato gladio filia fugient
inficiere conantur. **M**irra autem pcam et mucurum hor
ribus: **U**nenus pergit ut ipam in arborum mucurum.
ne si in domum remaneant hoies ea iterficerentur. vnde
mores ad iteros defecentes sua turpitudine mos
euos contumiarer. sicut in arbores sui noitis fuit mu
raria. quod adhuc per dolorum amaritudine guttas amara
rissimas fudit. **H**oc id finge. **U**nus quod voluptas
incestus passionis pcam per durare nimis lauitur ap
partem et delectabiliter videbitur. sicut apparet in amo sororum
sua thamar corrumperetur: quod et raro amore dilexitur:
ut ei amor egrotaret. postquam enim ei vi opprimitur
et sue voluptatis satiatur: et a se eleget et magis odio
nimis eam exsolaz huius: ut maius et odiosus quam eam odi
rat: amore quam eam et dilecerat. **U**nus huius. **R**egulus
quod pcam ab absalom fratre suo iterfecit fuit. **T**ertio
icio igitur ostendit horredum et abominabilis ex scriptura
divisa. **U**nus de lex. **L**eui. xviiij. **D**icitur homo ad proximam
sanguinem et vice in theate. Et postea specificat de
mense sorore/ neptui. vbi dicitur mense tua est non reuelab
tur turpitudinem ei. Et seq[ue]ntur: turpitudinem sororum ma
tris tue: non reuelab: quod caro matris tue est. Et seq[ue]ntur:
calceos igitur. **E**t igitur calceos abominabilis ex scriptura
probatur. **U**nus apostolus. **J**ohannes. v. illus fornicatorum satba
ne tradidit: quod enim nouerca sua peccauerat quia per
huius pcam efficit quodcumque sicut canis: quod non reueretur menses
nec sororem venerat. **Q**uarto incestus ostendit
horribilis et abominabilis ex prohibitione ecclesie. **N**am

D Incestu
olus cōdō
nat p tu
ra ecclia
stica

Degener
re ad be
reditatē

Brephabi
lis ad cō
muniadū

E

Exempli

Dura ecclesiastica condemnat talis malitia: et ea iste
Incestus est sunt infames ad testificandum/ degeneres ad
ol' cōdēt hereditādū/abominabiles ad quiuandū. Prīo
nat p iiii/ fūmūrū icestuosi sūt infames ad testificandum.
ra ecclia Uū Lalit papa. Et habet. iij. q. iij. sanguin
stica neor. Lōsanguineoz inq̄z quincentiēs illegiti
me sūt/ nec manere pnt. Et idō repellēde sunt.
Esequit. oīz incesti macta pollut⁹: infamis est
z legitimate zūneros accusare nō pmitit. Nec
ipi solū infames sūt: sed z oēs q̄ cōsensit:
vices approbado/ offendēdo/ p̄cōmīdū p̄stanto:
vt dīc Glo. sup h̄bo. sentītēs. Itē p̄z. vj. q. i.
Degeneres infames. **S**edō sūt degeneres ad hereditā
res ad be dū: q̄z lez incestuosi sīne m̄fimoniālēs quincentiē
reidādū q̄z tū illō m̄fimoniū est illegitimū/filii cōsensit
illegitimi: nec habet succēdere i bonis pātēs.
sīc p̄z. Lcif. xx. vbi dī. Qui dormit cū cog
nata sua sine filiis moriet. H̄ est. filii natī ex eo
nō reputant. p̄ filiis. nec debet heredes esse i pa
ternis bonis. ve expōit Aug. i q̄stioib⁹ sup Lc
ui. Lū inq̄z filii ex b̄mōz iūcōe z an nate sīnt
z adhuc nascant/ inēligēdū est lege dei p̄sticu
tū. ve q̄sūz ex eis natī fuerit nō depurēt filii
z nō parebit iure succēdat. Nec ibi. imo oēs
q̄ sc̄tērēz zrābēt m̄fimoniū in gradu. p̄bībīo
sūt ipo facto excōicati. fili illi q̄ sc̄tērēt inter eis
les m̄fimoniā celebrāt. ve habet i cle. eos q̄. de
breftab⁹/ sponsalib⁹. **T**ercio abominabiles sūt dēsta
lis ad cō biles ad quiuandū. p̄z b̄ ex p̄cilio aurelianē.
uiuādū xxv. q. viij. Incestuosi. vbi dī. Incestuosi dū
in ipso dēstakāo ac nephādo scelere manent:
nec iter fideles ch̄ianos: sed infētēs/ aut ca
thēcumios habēant. i. iter ch̄ianos nō sumāt
cibum nec porū: nec osculent̄ nec saluent̄ ab
eis. z si monitu sacerdotiū nō se correxerit: iter
eos habēant q̄ spiritu imūndo p̄sleant̄: z iter
eos q̄b̄ veritas ait. Matb. xvij. Si ecclia
nō audierit/ sit tibi sicut ethītēz/ z p̄bībīan⁹.
Apl's eritā. j. Lcif. v. cū incestuosi cibū sumē
re. p̄bībīt. **D**ubitate circa p̄missa. Ex q̄ ince
stu est p̄cēm horribile z dēstabile. lege diuī
na z hūana p̄bībīt. ex q̄b̄ tū causis ecclia rā
grauit̄. p̄bībīt incestū rē. Rūr. q̄ ecclia b̄ fe
pter plures causas. vices.

Prop̄f reuerētiā cognator̄.

Prop̄f nālē amicitia z sanguineoz
Incest⁹ est Prop̄f imoderatiā venerēo p̄
p̄bībīt Prop̄f prudētiā agendōz

Prop̄f p̄seruātiā bonoz moz

Ad vitādū dīffēnsiōes p̄inq̄z

CPrīo p̄bībīt p̄iūctio z sanguineoz z affinit̄
p̄ter reuerētiā cognator̄. Nālē cī bō obligat
reuerētiā exhibere parētib⁹. z p̄ se q̄eq̄s alījs cō
sanguineis qui de p̄inq̄z zrābēt originē ex eis/
dem: in canēt̄ q̄ apud antīq̄s (ve recitat Uale.
maxim⁹) nō erat fas filiū simūl cī patre balne
ari: ne se nudos inuicē z p̄spicēt̄. In sepeura cī
ve. re. Lham reprobēdit̄: eo q̄ verenda patris
denudata z sp̄exis/ nec p̄exit̄: s̄z alījs ostendere
voluit. Et ideo fili⁹ eius Lbanaan fuit maledi

ctus z servitū addice⁹. Sem̄ vero z Japhet
q̄ operuerūt verēda patr̄ sui fūciunt a Noe
bñdici: ut p̄z Gen. ix. Prop̄f hanc reuerētiā
exhibēdā parētib⁹ indecēs est z abominabile cō
lungi p̄sonis nimis sibi sangūie iūncēs: cum i
actib⁹ venereis magie z sītar q̄dam turpitudo
honorificēt̄ ūria. Unū nāliter de venereis loq̄
est verecūdīa: z verecūdāt̄ homines p̄fīt̄
se venereis vlos aut vti yelle. ve dīc Aрист. in
lib. de p̄blema. Et marie b̄ eset verecūdū: cū p̄
sona sibi nimis p̄inq̄: sic cū matre aut sorore.

Illi⁹ habēt̄ exēplū de pho q̄dam noīe. **E**xēplū
dūs. q̄ post longā p̄grinādēz i studio ad māj
trē patre mortuo: fūsiſe reuersus z ab ea non
recognit⁹: volēs p̄bare si vē esset māteres ad
incōtēntiā iūlinatas: p̄am de illītēa copula
p̄missa pecunia arrebat̄. Lūq̄ illa z sensisse:
z secūm tota nocte cūbasset. illeq̄ nūbil̄ ihonez
sti faceret de mane surges: muller sibi dixit: q̄
ve cam rētaret b̄ fecisset. Qui r̄ndit. neq̄quā do
mina m̄r̄: neq̄ em̄ dignū est illō vas me macu
lare vnde exiui. Illa b̄o postq̄ filius suū eum
esse cognouit: mox p̄ verecūdīa exānata ceci
dit. Et q̄z pho p̄ suam locutionē causa mortis
matr̄ extitit. Ido sibi p̄perū silentiū indixit/
z vlos in fine vīce nunq̄ locut⁹ fuit: ve habet̄ i
vītis phoz. Et sō. p̄p̄ter verecūdīa nālē null⁹
debet zūgi p̄sonē: sibi nimis p̄inq̄. cīla si nū
la esset. p̄bībīt ecclie. ve b̄ sup Lcif. xvij.
"Nunq̄ etiā fuit līcītū apud vllas gētēs: ve q̄s
cū matre zrābēt̄. vxor em̄ deb̄ esse subiecta
viro: est autē indecēs m̄fem esse subiecta filio.

Sedō icest⁹ p̄bībīt sūt copula cū z sanguin
neis aut affinit̄o nimis p̄inq̄s p̄ter nālē cō. **N**aturā
sanguineoz amicitia. Nā ex zrābēt̄ zūgalis: amicitia
nālē iter zrābēt̄es oūt̄ par̄/ z cordia/ z ml̄. z sanguin
triplex amicitia: qz ad līram vidēt̄ m̄ltas p̄es neorū p̄
discordēs p̄ zūgū pacificari. s̄z cū inter z sanguin
neis ex ipa vicinitate carnis sufficiens sit cestum
ratio amicabil̄ dīlectōis. dīcat rō nālē zūgū
zrābēt̄ esse inf̄ illos q̄ nō nimia z sanguinat̄
vel affinitate zūcti sūt: ve q̄s nō zūctio p̄ dile
ctionē z amicitia/ saltē zctio zūgūt̄ copule cō
zūgalis. dū em̄ bō zūgalis extraneā accipit̄: d
am sibi sp̄ēlī amicitia oēs z sanguinēos vxor̄
ac si essent z sanguinei sui sibi iūgit̄. ve dīc Aug.
xv. de ciui. dei. c. xvi. in hec vba. Habita est rō
rectissima charitāt̄: ve bos̄es q̄b̄ esset vītis ac
q̄s necāria z cordia dīssiz̄ necītudinū vincul̄
nēcerent̄: nec vñp̄ m̄ltos b̄i: s̄z singule
sp̄geren̄ i singlos: ac si ad sociālē vītā diligē
ti⁹ colligēdā p̄tīme p̄tīmos obtineret̄: vbi vule
dicere: q̄ q̄nto ad min⁹ zūctas fit zūctio ma
trimonij: cāto magis amicitia ad pl̄es augēt̄ et
charitas erēdit̄: ve i pl̄ib⁹ p̄ pl̄es necītudies af
finitas habēt̄. Ne idē sic p̄z z vir/ filia z vxor̄
Et nō solū hoc deez in p̄lo minores s̄z etiā ma
iores. s̄z reges z p̄ncipes: q̄z q̄nto sūt i statu ol
tori cāto magis indigēt̄ affinitate z amicitia
alioz. Nā fūmūrū Arist. iii. Et b̄. q̄nto arbor̄ est al-

De Sacrilegio

Secundū rāco magis indiget sustentāmēs ne q̄tāt
vento. Et in eodē. cā p̄ncipio dē Aug. q̄ a p̄nci-
picio ḡnū būnū dū non essent alij yuri z m̄lie-
res: q̄s filij z filie adam: ad m̄ltiplicādū genus
būnū necārū fuit: q̄ frat̄ sororē in piuge acci-
perer. **T**ertio. phibet incest⁹ r̄c. p̄t imode-
rātia venereoz. Et hāc rōnē ponit Arist. vij.
Polit. qz cū nālīs bō sanguinēa suā diligite
ab icēdō rerum⁹ ardor amor⁹ z incitamētū maxim⁹ lu-
iordiati bidinis. Un⁹ z p̄tēm inf̄ sic. p̄m̄q̄s vocat icēf⁹
amoris ab icēdō iordinati amor⁹ carnis. Un⁹ z. viij.
Ecb. ait Arist. Ne effrenate mor⁹? cupie intua-
lescat: nō ad ziuncras lies accedere cū q̄bo vir ē
ziuncr. Et. h̄. Polit. os. id. q̄ nō solū vīcūlū
zcubit⁹. p̄t nūmī amorē ex q̄ ardor libidinis cre-
scit: s̄z etiā illicita sur oia raleū amorē inducē-
ta. Et iō ostēdit ibidē. q̄ lex placōis: q̄ phibit⁹
cōcubitū m̄ris z filij: vel p̄tis z filie/ n̄ erat luf-
ficiēs: qz nō dū solū zcubit⁹ phibeti inf̄ c̄les: s̄z
etiā amor libidinos⁹ z oia alia q̄ ad b̄ incitane-
re sur tace⁹/ amplex⁹/ z oscula. q̄ ad psonas c̄
iuncras sur idēcērissima. amo freqn̄ illicet co-
pule idēciuita. Siē de b̄ habet̄ i narratio cō-

Exemplum

17

In vene et prudentia agendor. qz vt d. viij. Eth. In vena et cerebro et visus debilitas: et alia membra nobilia: et per debilitatem impedit in actione sua. qz sic marcellum est instrumentum fabri: ita corpore est instrumentum mentis. Et ideo sic debilitas marcello debilitans actiones fabriles. sic debilitas cerebri et alijs membris nobilibus impedit actia ab yisu ronis: ita qz non possit sufficiere considerare qd agendum sit. Unde et passio veneraria si nimis est vehemens est sanatio induciva. ut vult Arist. viij. Eth. Et h. maxima fieret in sanguineis: propter vehementem ardorem car-

cōuenire, cūc adaugerē amor qui est ex aliis
triōe originis: et ex cōiunctiōe amor p̄cupac-
tie, amore aīc carnali sic m̄ltipliāto necesse est
aīam delectatōib⁹ subiecta esse: et p̄ se q̄ns i bo-
nis morib⁹ dīscere. Ut si homines nūmis p̄pnd
legib⁹ nō ararent̄ sed carnalit̄ iungit p̄miteret̄
m̄fumonial: magna occasiō venerēt̄ cōmixtōis
boib⁹ dare, et sic animi boīm nūmū p luxuriā
emollesceret̄: et i bonis morib⁹ deficeret̄. Et id
in veteri lege ille p̄sonē sp̄cialis vident̄ phibice
q̄s cōīt̄ p̄tingit s̄l̄ cōmorari. ut p̄z Levi. xviij.
Qd laic⁹ declarat seruī Tho. ii. ii. q. clvij. ar. ix
Sexto phibet ad vitādū dissensiōis sive dif-
ferētias p̄ sanguineos sive p̄ iniquis. Si cū lucta
esse p̄miterio p̄ sanguineos magna esse occa-
sio dissensiōis et differētiae ipsoz. Nā si opus ve-
nereū cū aerinētib⁹ exerceret̄ haberet̄ hoīes sus-
pectā cobabitatōes sororū suarū cū p̄ iniquissimis
ipaz, et sic i maḡ p̄ce perire societas generib⁹ hu-
mani p̄fuit. Līc̄ igīl in p̄ncipio creatiōis aī mū-
di frēs fūerint sororib⁹ p̄tūcti, p̄ter necessitatē
(ut dictū est sup̄, q̄r alīs ex duob⁹ iugib⁹ rāta
boīm m̄ltitudo p̄cunire nō potuissit, m̄ltipli-
cato autē genere hūano se p̄tūcti ratiō nō sufficiet̄.
ut bñ oīdit Aug. li. xv. de ciui. di. c. xvij. dices i
p̄ncipio. Cōmōtrī sororū et fratrū q̄nto fuerit
antīcōr cōpellētē neciratē: tāto postea sacra est
dānabilitiō: religiōe phibice. Hec Aug. **C**Ex p̄
missis q̄ p̄ce ictētū cē horribile et valde dīestabili-
lē: et nō solū lege diuīa et hūana: s̄z et nāli: ex rōnt
bus p̄missis fore phibitū. Rogemus ḡ dūc ut
sua pietate et grā nō solū a rāborōdū malo nos
custodiatis: quo nee licētū est dicere: s̄z et ab oī
luxurie malo: ut p̄ veram castitatem cuilibet ho-
mini in suo statu debitam p̄cunire possim⁹ ad
eternā beatitudinē Amen.

De sacrilegio specie luxurie signatae
sacerdotū. Ser. LXXXIII.

¶ **W**ndamini qui
feres vasa dñi. Esalij. In pcedē
ci fer. audistis de incestu qntu malis
sir: et q̄d decrestabiles et horribiles perniciſit. Quare
erā ecclia p̄hibuerat m̄fimonalr̄ ſiungit pſo
nas de p̄mīng viciꝝ iꝝ q̄rto ēdu r̄iſtra viciꝝ aut
affinitate ſiuncras. Nūc ſt̄r paucā dicere inceſ
do de pſonis eccliaſtīc̄ q̄ntum ille delinqn̄t in
pccis carnalibꝫ. Etq; ſup scr. lxxvij. dū diceret ſp̄
ſp̄e luxurie in gneſteria dixi de sacrilegio. V.
I. qd ſit ſacrilegium: et q̄ graue pericu vltra p̄mis
ſas pſes luxurie: et q̄b cauſis cogſtac eiꝝ ma
licia et q̄uitas. Nūc aliq addere incedo q̄ pl̄ re
ſpiciunt pſonas eccliaſticas ſacerdotes viciꝝ et
leuitas: q̄ mudi eē debet: eo q̄ bñt tractare vag
fa dñi/ fin ſba theatr. Pro grā Ave ma. Mū
damini q̄ fertis vasa dñi vbi ſ. **T**ot fmo
ſtabit i vna dubitacione ſue qnōe: q̄r p̄ ceteri ſa
cerdotes et leuite debet cēmuīd et caſti et formi
carioez ſue luxuriam aut incōſtentia vitare. Et